

PROJEKTO „MIŠKO MOKYKLA“ ĮGYVENDINIMAS VILNIAUS BALSŪ PROGIMNAZIJOS 1–4 KLASĖSE

Gintarė Jurgaitienė, Silvija Kazakevičienė

Vilniaus Balsių progimnazija, Lietuva

El. paštas: gintare@balsiumokykla.lt, silvijakaz@gmail.com

Įvadas

Pradiniam mokykliniam amžiui būdingi *klausymo (audialinis)* mokymosi stilius, kuris reiškiasi pomėgiu uždavinti klausimų ir klausytis žmonių kalbos, garso įrašų; *vizualinis* mokymosi stilius, kuriam būdingas informacijos perteikimas vaizdžiai: naudojant grafikus, schemas, plakatus; *kinestezinis* mokymosi stilius reiškiasi fizine veikla, modeliavimu, žaidimais lauke, ekskursijomis; *loginio mąstymo* mokymosi stilius, kuris reiškiasi mąstymu, vadovavimusi loginiais argumentais (Jančiūtė, 2010). Mokslininkai nustatė, kad visus šiuos mokymo(si) stilius galima naudoti nagrinėjant bet kurią temą (Vilkonienė, Leparskienė, 2003; Vilkonis, 2003; Lamanauskas, 2004; Vilkonienė, 2005). Tam, kad pamokų metu pateiktos žinios pasiektų moksleivius kuo įdomesnėmis formomis, užsienio šalyse neretai taikoma praktika, angliškai vadinama „outdoor learning“ (mokymasis lauke). Mokymasis ne klasėje neretai mokiniams sukelia daug daugiau teigiamų emocijų nei ta pati veikla viduje (Hedegaard, 1998; Birbili, 2007; Mygind, 2009; Saab, Wouter van Joolingen, Bernadette van Hout-Wolters, 2005). Norvegų mokslininkė A. N. Jordet (1998) teigia, kad mokymasis už klasės ribų suteikia puikias galimybes mokiniams tobulėti dialektiniu atžvilgiu (mokantis kalbų ir verbalinės saviraiškos).

Vilniaus Balsių progimnazija, siekdama mokyklos strateginių tikslų, įgyvendina „Erasmus + Comenius“ programos pirmo pagrindinio veiksmo projektą „Besimokanti ir kurianti mokykla“. 2014–2016 m. vykdomu projektu siekiama ugdyti mokytojų kompetencijas: diegti ypatingų poreikių vaikų integruoto ugdymosi modelį mokykloje; efektyviai taikyti IT priemones ugdymo procese ir mokyklos valdyme; *kurti ir diegti inovatyvius ugdymo modelius lauko aplinkoje*.

Direktoriaus pavaduotoja pradiniam ugdymui Gintarė Jurgaitienė, 2014 m. lapkritį grįžusi iš „Newcastle upon Tyne Erasmus + KA1“ projektinės veiklos stebėsenos įvairiose mokyklose, sėkmingai įgyvendina Didžiosios Britanijos mokyklų patirtį „Outdoor learning“ arba „Forest school“ Vilniaus Balsių progimnazijoje.

Gintarė Jurgaitienė iki šiol palaiko ryšius su mokyklos partneriu iš Didžiosios Britanijos Mr. Mike Carter, kuris teikia rekomendacijas, dalijasi savo žiniomis įgyvendinant Didžiosios Britanijos mokyklų patirtį Vilniaus Balsių progimnazijoje.

Projektinė veikla „Miško mokykla“

Projekto „Miško mokyklos“ eiga

Vilniaus Balsių progimnazijoje 2015–2016 m. m. projekte „Miško mokykla“ dalyvauja 4 bandomosios klasės. Kartą per savaitę 1–4 klasių mokiniams organizuojamos pamokos lauke pagal integruotas temas ir atskirą tvarkaraštį.

VILNIAUS BALSIŲ PROGIMNAZIJOS 2015-2016 M. M. 4F KLASĖS INTEGRUOTŲ PAMOKŲ UŽ KLASĖS RIBŲ PROGRAMA „MIŠKO MOKYKLA“

Vasario 5 d.	
Matematika	Kelias, laikas, greitis
Lietuvių k.	Skaitymo pamoka
Pasaulio pažinimas	Aš esu stebėtojas
Dailė ir technologijos	Atpažink mane
Vasario 12 d.	
Matematika	Masės vienetai
Lietuvių k.	Skaitymo pamoka
Pasaulio pažinimas	Kokius žinau garsius Lietuvos žmones?
Dailė ir technologijos	Gervė
Vasario 26 d.	
Matematika	Kartojimas
Lietuvių k.	Skaitymo pamoka
Pasaulio pažinimas	Ką sudėjau į giliuko skrynią?
Dailė ir technologijos	Voras ir tinklas
Kovo 4 d.	
Matematika	Matinių skaičių daugyba
Lietuvių k.	Skaitymo pamoka
Pasaulio pažinimas	Kurie gyvūnai gyvena šeimomis?
Dailė ir technologijos	Gyvūnai
Kovo 11 d.	
Matematika	Daugyba dalyba
Lietuvių k.	Skaitymo pamoka
Pasaulio pažinimas	Susitikimas su omitologu
Dailė ir technologijos	Susitikimas su omitologu

1 pav. Integruotų pamokų už klasės ribų programos pavyzdys.

Projektas „Miško mokykla“ skatina kūrybinę mokinių veiklą, savarankiškumą, padeda formuoti emocinį, vertybinį jų santykį su pasauliu. Nuo pirmųjų pamokų ugdomas poreikis pačiam tirti ir pažinti, keliauti, domėtis ir aktyviai veikti, puoselėjama meilė gamtai. Mokymasis lauko aplinkoje suprantamas kaip erdvė, kurioje vaikai būna, mokosi, bendrauja ir nuolat kuria tarpusavio santykius. Aplinka yra svarbi vaikų patirčiai, saviugdai, padeda formuoti jų pomėgiams, kultūrai, turi įtakos nekognityviniams ugdymo rezultatams (pvz., vaikai nori lankyti mokyklą, veikti kartu su bendraklasiais ir t. t.).

Projekto „Miško mokykla“ tikslai

- suteikti galimybę natūraliomis gamtos sąlygomis visiems mokiniams tyrinėti ir analizuoti gyvosios ir negyvosios gamtos reiškinius, integruojant į kitus mokomuosius dalykus;
- turtinti mokinių meninę ir kalbinę raišką;
- sudaryti sąlygas stebėti ir tyrinėti gamtoje;
- grūdintis ir džiaugtis grynu oru.

Projekto „Miško mokykla“ pranašumai

- praktika siejama su teorija čia ir dabar;
- geresnis žinių įsisavinimas, išliekamumas;
- mokymasis kitose erdvėse, kitaip;
- vaikų grūdinimasis, buvimas gryname ore;
- bendradarbiavimas su kitomis klasėmis.

1–4 klasių mokinių akimirkos iš organizuotų pamokų lauko aplinkoje, įgyvendinant projektą „Miško mokykla“

2 pav. Medžių dalys jų ieškojimas aplunkoje.

3 pav. Grupinis darbas, bendradarbiaujant su pirmų klasių mokiniais.

4 pav. Dienos refleksija.

5 pav. Gražiausio augalo jėrinimas.

6 pav. Pušies amžiaus nustatymas.

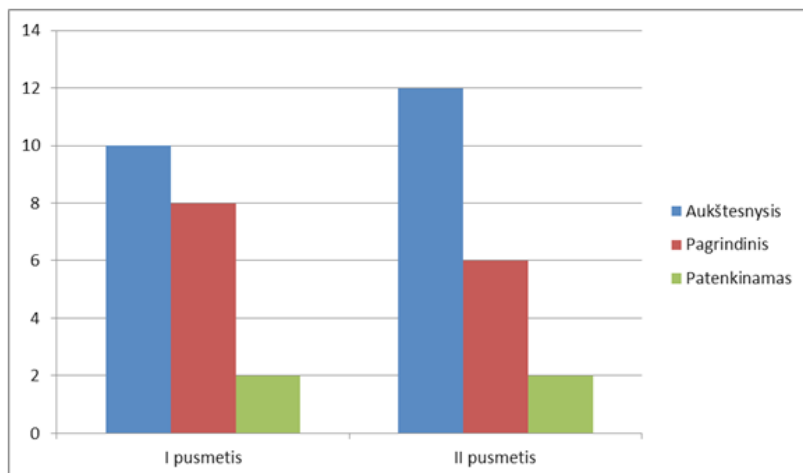
7 pav. Eilėraščio kūrimas.

Projekto „Miško mokykla“ rezultatai

Pastebėjome, kad projekto „Miško mokykla“ veikla skatina geresnį mokinių praktinių įgūdžių formavimąsi. Vaikai būdami gryname ore geriau įsisavina naują medžiagą, gali čia ir dabar ieškoti atsakymų į jiems iškilusius klausimus, pateiktą teoriją iš karto derinti su praktika (pvz., *teorija*: mokiniai supažindinami su Lietuvoje augančių medžių įvairove. *Praktika*: mokinių grupėms išdalinta dalomoji medžiaga su medžių paveikslėliais ir pavadinimais. *Užduotis*: rasti ir lape pažymėti aplink mus esančius medžius ir medžiams būdingus vaisius). Mokydamiesi gamtoje mokiniai tampa drausmingesni, draugiškesni, išradingesni, vyksta tikslesnis, nuoseklesnis darbas grupėse.

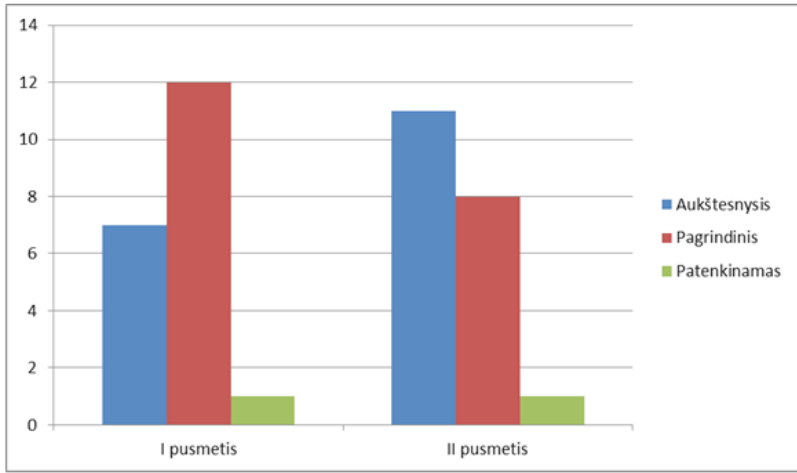
Analizuodami mokinių pasiekimus nuo 2015 m. sausio mėn. galime daryti prielaidas, kad mokymasis lauke skatina gerėjančius mokinių mokymosi pasiekimus.

2014-2015 m. m. matematika

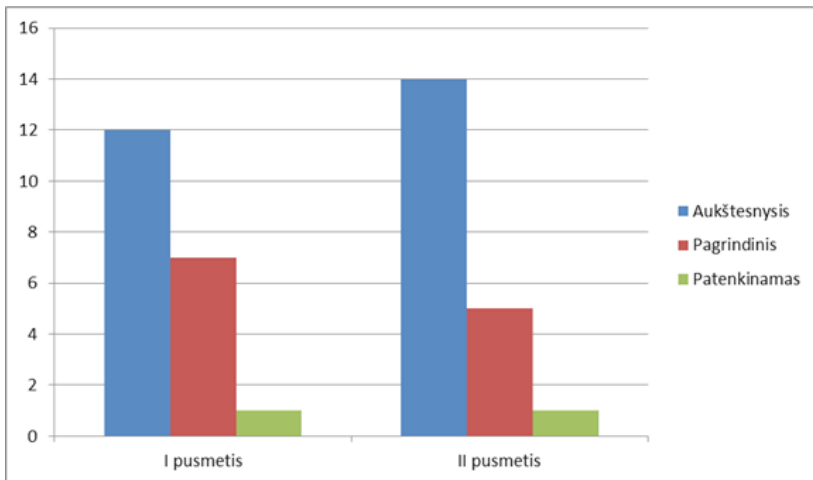
8 pav. Matematikos pusmečių mokymosi pasiekimų palyginimas.

2014-2015 m.m. lietuvių kalba

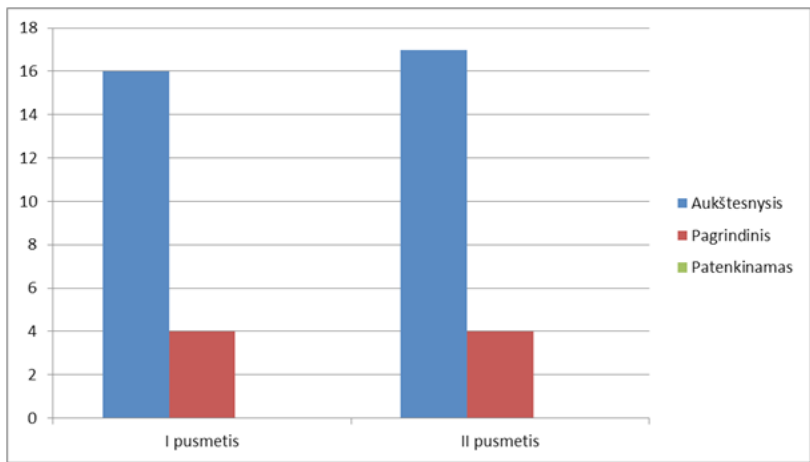
9 pav. Lietuvių kalbos pusmečių mokymosi pasiekimų palyginimas.

2014-2015 m.m. pasaulio pažinimas

10 pav. Matematikos pusmečių mokymosi pasiekimų palyginimas.

2014-2015 m.m. dailė ir technologijos

11 pav. Dailės ir technologijų pusmečių mokymosi pasiekimų palyginimas.

Projekto „Miško mokykla“ kliuviniai

Vykdydami projekto „Miško mokykla“ veiklas lauko aplinkose susiduriame su kliuviniais, kurie trukdo efektyviai organizuoti pamokas. Pirmoji ir pagrindinė problema – tėvų atsakomybės ir rūpesčio stoka išleidžiant vaiką į mokyklą su netinkama apranga. Netinkamai aprengtas vaikas, negali dalyvauti pamokose, kurios organizuojamos lauke. Antroji problema – atšilus orams pavojų kelia agresyvios erkės, gyvūnų ekskrementai, gausybė šiukšlių, kurias palieka žmonės. Trečioji – lauko priemonių stygius, trukdo veiksmingai organizuoti pamokas lauke bet koku oru, bet kokiomis sąlygomis.

Apibendrinimas

Vilniaus Balsių progimnazijoje vykdomas projektas „Miško mokykla“ – tai puiki idėja vesti integruotas pamokas lauko aplinkoje. Šis projektas skatina mokinių norą keliauti, pažinti, atrasti, ugdyti praktinės veiklos įgūdžius. Mokiniai, atlikdami įvairią veiklą, plėtoja turimą patirtį ir įgyja naujos. Tokia veikla vaikams patraukli, įdomi, skatina juos savarankiškai ieškoti naujovių, tyrinėti, pažinti, atrasti, priimti sprendimus, eksperimentuoti, stebėti, bendrauti ir bendradarbiauti tarpusavyje, pasakoti, kalbėti, spręsti klausimus, jie įgyja patirties ir prisiima atsakomybę už artimiausioje aplinkoje esančius gamtos objektus.

Vykdamas pamokas lauko aplinkoje pagrindinė ašis – 1–4 klasių mokiniai. Mokydami žvelgiame iš vaiko pozicijų, jo akimis, aiškinamės, remiamės jo patirtimi. Lauko aplinka ir parinkti tinkami darbo metodai mokiniams suteikia minčių, veiksmų laisvę, moko gerbti draugų nuomonę ir skatina savarankišką požiūrį į mokymąsi.

Literatūra

- Hedegaard M., (1998). Situated learning and cognition: Theoretical learning and cognition. *Mind, Culture and Activity*, 5 (2), 114–126.
- Jančiūtė K. (2010). *Pasaulio pažinimo vadovėlių vertinimas turinio pritaikymo skirtingiems mokymosi stiliams aspektu*. Bakalauro baigiamasis darbas, ŠU, 2010. Pasiiekiamas ETD bazėje: http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2010~D_20100902_230221-32988/DS.005.0.01.ETD
- Jordet A. N. (1998). *The local environment as classroom: Uteskole in theory and practice*. Oslo.
- Lamanauskas V. (2010). The peculiarities of the extracurricular activities of primary natural science education. *Problems of Education in the 21st Century*, 19, 5–8.
- Vilkonienė M. (2005). Mokyklinės gamtotyros reikšmė pradinio išsilavinimo kontekste. Kn.: Vilkonis R. (sudaryt.), *Gamtotyra: pirmieji žingsniai*. Šiauliai, Lucilijus, p. 57–60.
- Vilkonienė M., Leparskienė E. (2003). Tiriamasis metodas pradinėje mokykloje bei jo įtaka moksleivių adaptacijai dalykinėje sistemoje. Kn.: *Gamtamokslinis ugdymas bendrojo lavinimo mokykloje*. IX Respublikinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys. Klaipėda, 202–210.
- Vilkonis R. (2003). Moksleivių nuostata į pasaulio pažinimo pamokas bei gamtamokslinio ugdymo ypatumai Lietuvos pradinėje mokykloje. Kn.: *Gamtamokslinis ugdymas bendrojo lavinimo mokykloje*. IX Respublikinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys. Klaipėda, 76–78.

Summary

„A FOREST SCHOOL“ PROJECT AT VILNIUS BALSIAI PROGYNNASIUM IN GRADES 1–4

Gintarė Jurgaitienė, Silvija Kazakevičienė

Vilnius Balsiai Progynnasium, Lithuania

In November, 2014 Deputy Head Teacher for Primary Education Gintarė Jurgaitienė visited Newcastle upon Tyne, where she observed Erasmus + KA1 project activities at various schools. Now she is successfully putting the British school experience in outdoor learning and *forest schools* into practise at Vilnius Balsiai Progynnasium.

The 2015-2016 school year project „A Forest School“ at Vilnius Balsiai Progynnasium is being carried out by four pilot classes. Once a week integrated outdoor lessons in accordance with integrated learning themes and by a separately arranged timetable are organised for the students in grades 1-4.

Project “A Forest School” objectives:

- to provide all students with the opportunity to explore and analyse the living and non-living natural phenomena in natural conditions and to integrate this gained experience into other subjects learning;

- to enrich students' artistic and linguistic expression;
- to create the conditions where students could observe and explore in nature;
- to strengthen the immune system and to enjoy the fresh air.

The project „A Forest School“ at Vilnius Balsiai Progymnasium - is a great idea to conduct integrated lessons in the outdoor environments. This project encourages the students' willingness to travel, to know, to discover, to develop their practical activity skills. By carrying out different activities students have the opportunity to develop their current experience and acquire new experiences. Such activities are interesting and attractive to students and stimulate them to look for innovations, to explore, to know, to discover, to make decisions, to experiment, to observe, to communicate and cooperate with each other, to narrate, to talk, to solve problems, students gain new experiences and take responsibility for natural objects in their immediate environment.

Key words: best practices, innovative education, integrated lessons, outdoor learning.